

Paavo Väyrynen kp

Lakialoite laiksi vaalilain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

EDUSKUNNALLE

Lakialoitteessa ehdotetaan, että vaalilain 32 §:ään lisätään määräys, joka velvoittaa oikeusministeriön selvittämään ehdokashakemukset käsitteleville viranomaisille, onko puolerekisteriin merkityllä puolueella oikeustoimikelpoinen hallitus.

PERUSTELUT

Vaalilain 35 ja 183 §:n mukaan vaaliviranomaisilla ei ole velvoitetta selvittää sitä, onko ehdokashakemukset laadittu laillisesti.

Vaalilain 35 §:ssä nimenomaan säädetään: "Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen asiana ei ole tutkia, miten jäsenäänestys ja ehdokkaiden asettaminen siihen liittyvine menettelyineen puolueessa taikka sen piiri-, perus- tai muussa järjestössä taikka puolueen jäseniä kunnassa edustavassa yhdistyksessä on toimitettu."

Vaalilain 183 §:ssä säädetään: "Yhdistyslain säännöksiä yhdistyksen päätöksen mitättömyydestä tai moittimisesta ei sovelleta puolueen tai sen piiri-, perus- tai muun järjestön päätökseen, joka koskee ehdokkaiden asettamista vaaleihin siihen liittyvine menettelyineen tai ehdokashakemusta."

On ymmärrettävää, että lakiin on otettu edellä mainitut säädökset sen vuoksi, että on haluttu turvata vaalien häiriötön sujuminen. Ne ovat perustellut tilanteessa, jossa puolueella on oikeustoimikelpoinen hallitus. Jos puolueella kuitenkin ei ole laillista hallitusta, se ei voi tehdä sääntöjensä mukaisia päätöksiä ehdokkaiden asettamisesta.

Antaessaan eduskunnalle esityksen uudeksi vaalilaiksi (HE 48/1998 vp) hallitus ei lainkaan perustellut näiden säädösten ottamista lakiin, vaan ne siirrettiin siihen aikaisemmin voimassa olleesta lainsäädännöstä sellaisinaan. Perustuslakivaliokunta ei mietinnössään lainkaan puuttanut näihin pykäliin, vaan esitti ne hyväksyttäväksi hallituksen esittämässä muodossa.

Voimassa oleva vaalilaki tekee mahdolliseksi sen, että yhdistysrekisterissä puolueen nimenkirjoittajana voi olla henkilö, joka on valittu tehtävänsä yhdistyslain vastaisesti tai jopa rikollisia

Lakialoite LA 41/2018 vp

menettelytapoja käyttäen. Tällöin hänellä on oikeus toimia puolueen asiamiehenä ja jättää ehdokashakemuksia, joita ei ole puolueen sääntöjen mukaisesti käsitelty.

Puolueiden sisäisen kansanvallan ja niiden jäsenten oikeusturvan takaamiseksi vaalilain 32 §:ään on syytä ottaa määräys, joka velvoittaa oikeusministeriön selvittämään vaaliviranomaisille sen, onko rekisteriin merkityllä puolueella oikeustoimikelpoinen hallitus.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vaalilain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaalilain (714/1998) 32 §, sellaisena kuin se on laissa 431/2010, seuraavasti:

32 §

Puolueita koskevat ilmoitukset

Oikeusministeriön on viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ilmoitettava ehdokashakemukset käsitteleville viranomaisille, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakuntaa, ne puolueet, jotka on merkitty puolurekisteriin ja joilla on oikeustoimikelpoinen hallitus, sekä ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja kirjoittamaan puolueen nimen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2018.

Helsingissä 2.10.2018

Paavo Väyrynen kp